

[AccueilRevenir à l'accueilCollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.CollectionBoite_023-9-chem | Plutarque. ItemConjugalia praecepta. Pudeur](#)

Conjugalia praecepta. Pudeur

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0411

SourceBoite_023-9-chem | Plutarque.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).
Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

ἦθος. Εἰ χαίροντος μὲν, εἰκόνα σκυθρωπὴν ἀποδίδωσι τὸ ἔσποπτρον, ἀχθόμενον δὲ καὶ σκυθρωπάζοντος, ἱλαρὴν καὶ σσηρῦαν, ἡμικρῆμένον ἔστι καὶ φαῦλον. Οὐκοῦν καὶ γυνὴ φαῦλος καὶ ἀχαιρος, ἡ παίζειν μὲν ὠρμημένου καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοῦ ἀνδρός, ἔσχυρω-παχυία, σπουδάζοντος δὲ, παίζουσα καὶ γελῶσα· τὸ μὲν γὰρ, ἀηδίας, τὸ δὲ, ὀλιγορίας. * Δεῖ δὲ, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι λέγουσι τὰς γραμμὰς καὶ τὰς ἐπιφανείας οὐ κινεῖσθαι καθ' ἑαυτάς, ἀλλὰ συγκινεῖσθαι τοῖς σώμασιν, οὕτω τὴν γυναῖκα μηδὲν ἴδιον πάθος ἔχειν, ἀλλὰ κοινωνεῖν τῷ ἀνδρὶ καὶ σπουδῆς, καὶ παιδιᾶς, καὶ συννοίας, καὶ γέλωτος.

15. [Ως] οἱ τὰς γυναῖκας μὴ ἡδέως βλέποντες ἐσθιούσας καὶ πινοῦσας μετ' αὐτῶν, διδάσκουσιν ἐμπίπασθαι μόνας γενομένας· οὕτως οἱ μὴ συνόντες ἱλαρῶς ταῖς γυναιξί, μηδὲ παιδιᾶς κοινωνοῦντες αὐταῖς καὶ γέλωτος, ἰδίας ἡδονὰς χωρὶς αὐτῶν ζητεῖν διδάσκουσιν.

16. Τοῖς τῶν Περσῶν βασιλεῦσιν αἱ γνήσιαι γυναῖκες παρακάθηνται δειπνοῦσι καὶ συνεσιώνται βουλόμενοι δὲ παίζειν καὶ μεθύσκεσθαι, ταύτας μὲν ἀποπέμπουσι, τὰς δὲ μουσουργοὺς καὶ παλλακίδας καλοῦσιν· ὁρθῶς τοῦτό γε [αὐτὸ] ποιοῦντες, ὅτι τὸ συνακολασταίνεω καὶ προκρινεῖν οὐ μεταδίδασιν ταῖς γαιμεταῖς. Ἄν οὖν ἰδιώτης ἀνὴρ, ἀκρατὴς δὲ περὶ τὰς ἡδονὰς καὶ ἀνάγωγος, ἐξαμάρτη τι πρὸς ἑταίραν ἢ θεραπαινίδα, δεῖ τὴν γαιμετὴν μὴ ἀγανακτεῖν, μηδὲ χυλεπαίνειν, λογιζομένην, ὅτι προκρινίας καὶ ἀκολασίας καὶ ὕβρεως, αἰδοῦμενος αὐτὴν, ἑτέρα μεταδίδωσιν.

17. Οἱ φιλόμουσοι τῶν βασιλέων πολλοὺς μουσικοὺς ποιοῦσιν, οἱ φιλόλογοι λογιούς, οἱ φιλαθληταὶ γυμναστικούς· οὕτως ἀνὴρ φιλοσώματος καλλωπίστριαν γυναῖκα ποιεῖ, φιλήδονος ἑταιρικὴν καὶ ἀκολαστον, φιλάγαθος καὶ φιλόκαλος σώφρονα καὶ κοσμίαν.

18. Λάκινα παιδίσκη, πυνθανομένου τινος εἰ ἤδη ἀνδρὶ προσελήλυθεν, Οὐκ ἔγωγε, εἶπεν, ἀλλ' ἐμοὶ ἐκείνος. Οὗτος δὲ τρόπος, οἶμαι, τῆς οἰκοδεσποίνης, μήτε φεύγειν μήτε δυσχεραίνειν τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀνδρός ἀρχομένου, μήτε αὐτὴν κατάρχεσθαι· τὸ μὲν γὰρ, ἑταιρικὸν καὶ ἱταμόν, τὸ δὲ, ὑπερήφανον καὶ ἀφιλόστοργον.

19. [Ἰδίους] οὐ δεῖ κτᾶσθαι φίλους τὴν γυναῖκα, κοινοῖς δὲ χρῆσθαι τοῖς τοῦ ἀνδρός. Οἱ δὲ θεοὶ, φίλοι πρῶτοι καὶ μέγιστοι· διὸ καὶ θεοὺς, οὓς δὲ ἀνὴρ νομίζει, σέβασθαι τῇ γαιμετῇ καὶ γινώσκειν μόνους προσήκει· περιέργοις δὲ θρησκείαις καὶ ξέναις δεισιδαιμονίαις ἀποκεκλείσθαι τὴν αὐλειον· οὐδενὶ γὰρ θεῶν ἱερὰ κλεπτόμενα καὶ λανθάνοντα ὁρᾶν κεχαρισμένως ὑπὸ γυναικός.

20. Ὁ Πλάτων φησὶν, εὐδαίμονα καὶ μακαρίαν εἶναι πόλιν, ἐν ᾗ τὸ ἐμὸν καὶ οὐκ ἐμὸν ἥκιστα φεγγομένων ἀκούουσι, διὰ τὸ κοινοῖς, ὡς ἐνὶ μάλιστα, χρῆσθαι τοῖς ἀξίοις σπουδῆς τοὺς πολίτας. Πολλὸ δὲ μάλλον ἐκ γάμου δεῖ τὴν τοιαύτην φωνὴν ἀνερῆσθαι. Πλὴν ὥσπερ οἱ ἱατροὶ λέγουσι, τὰς τῶν εὐωνύμων πληγὰς τὴν αἰ-

pravum, quod læti imaginem tristem : tristis ac tetrici, lætam atque renidentem præbet : ita et uxor inutilis ac intempestiva est : quæ lusum quærente oblectationemque viro torvum tuetur, serias res agente ludit ac ridet : quorum alterum insuavis est, alterum contemnentis maritum. Sed quemadmodum geometræ dicunt lineas et superficies non se ipsis moveri, sed motus corporum comitari : ita uxor debet non proprias habere affectiones, sed mariti seria, joca, austeritatem vultus, risumque subsequi.

XV. Qui uxores secum edere ac bibere moleste ferunt, condocerunt eas ut solæ sese impleant : sic qui non hilare cum uxoribus suis vivunt, jocisque et risui socias non adhibent, docent eas seorsim suas sibi voluptates quærere.

XVI. Persarum regibus in cœna ac conviviiis assistent reginæ : verum ubi ludendi et inebriandi incessit voluntas, eas amandant, et musicas pellicesque advocant : recte hoc quidem, quod ebrietatis et libidinis suæ participes fieri uxores nolunt. Ergo si quis privatus libidinis incontinens et male moratus aliquid scorto aut ancilla abusus deliquerit, non indignari uxor aut inique ferre debet, sed existimare maritum veritum sua libidine et temulentia ipsi esse injuriosum, alio diversitise.

XVII. Reges si musicam ament, multos efficiunt musicos : si litteras, litteratos : si athletas, exercitationibus corporis deditos. Ita vir si corporis cultui studet, uxorem orandi corporis studiosam reddit : si voluptatibus indulget, libidinosam et meretriciam : si honestatem et pulchras res sectatur, temperantem ac modestam.

XVIII. Juvencula quædam Spartana interrogata an jam cum viro rem habuisset, Non, inquit, sed vir mecum. Hic modus, ni fallor, matronam decet, ut neque fugiat neque morosam se præbeat viro aliquid tale inceptante, neque ipsa initium faciat : hoc enim meretricium est et protervum, illud superbum et ab amore alienum.

XIX. Mulier amicos peculiare habere non debet, sed viri amicis uti. Ergo cum ex amicis primum potissimumque locum dii sibi vindicent, eosdem quos maritus nosse deos et colere solos uxor debet, supervacaneis autem religionibus et alienis superstitionibus fores occludere : nulli enim deum grata sunt sacra, quæ mulier clanculum et furtim facit.

XX. Ait Plato felicem beatamque eam esse urbem, in qua hæ voces, meum, non meum, rarissime audiuntur, quod ibi cives rebus, quæ alicujus sunt momenti, quam maxime utantur communibus. E conjugio multo magis tolli istæ voces debent. Etenim sicut medici aiunt ictus sinistrorum in dextris partibus sentiri : ita affici

